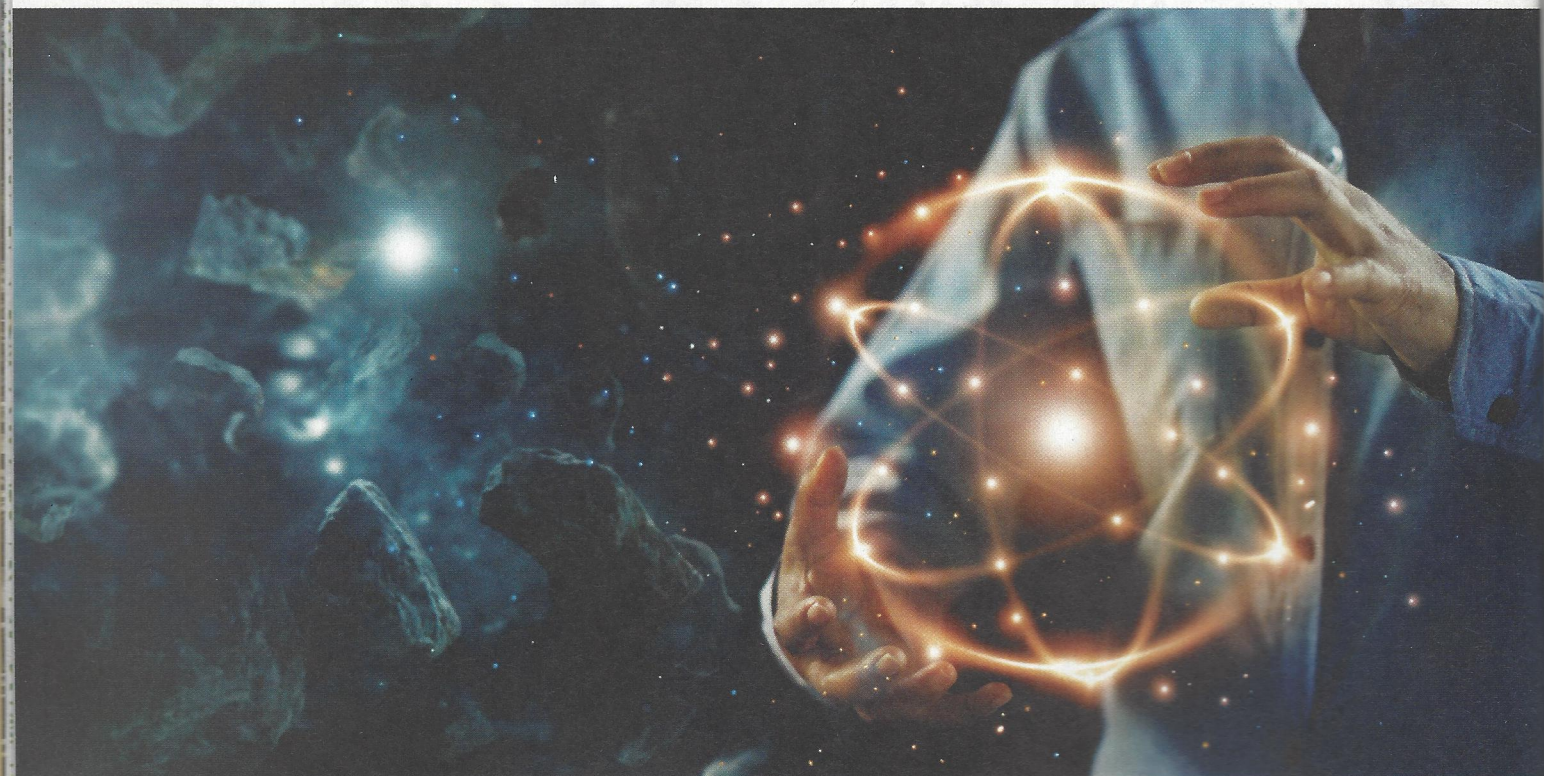

ŽIVA FIZIKA TI PRAVI: *Napiši pismo hvaležnosti vesolju!*

Dr. Zdeslav Hrepić ali "dr. Z" je profesor fizike, raziskovalec izobraževalne metodologije in strokovno usposobljen trener za osebno rast in razvoj potenciala (ang. life coach). Lani se je po 20 letih življenja in dela v ZDA vrnil v rodni Split in na svoj otok Brač, kjer zdaj tudi poučuje. Po angleškem izvirniku in hrvaškem prevodu smo dobili še v Sloveniji sistematično in razumljivo, duhovito in gosto tkano knjigo *Živa fizika*. Profesor si je odlično izbral ime za svojo spletno stran: www.HrEpic.com.

dr. Zdeglav Hrepič

PROFESOR FIZIKE,
STROKOVNO
USPOSOBLJEN TRENER
ZA OSEBNO RAST IN
RAZVOJ POTENCIALA

kozi slapove bistroumnih citatov nas dr. Z. pripelje do naravnih zakonov in gladko skozi preddverja zavesti. Z uvidi v razumevanje narave njemu tako priljubljene fizike je namreč ustvaril svojo metodo Pot fizike, v kateri znanstvene principe umešča v vsakdanje življenje. Knjiga je rezultat njegovega strastnega iskanja skupnih točk med zakoni narave, večnimi duhovnimi načeli in praktičnimi strategijami življenjskega treninga. Sicer pa ta pogosto nasmejani profesor z izkušnjami od osnovnošolskega do podiplomskega poučevanja za povrh rad potuje z ženo in hčerko, preživlja čas v naravi, igra kitaro in poje.

Med drugim nas spomni na nekaj zelo bistvenega z razumljivim in nič zamotanim citatom Alberta Einsteina: *“Nič se ne zgodi, dokler se nekaj ne premakne.”* Živa fizika. Pa (se) premaknimo!

DVANAJST POSTAJ

V svoj koncept je ta profesor fizike z izkušnjami iz Hrvaške in ZDA, kjer je doktoriral, vtikal tudi “Junakovo potovanje” – nanaša se na vzorec junakove poti iz knjige *Junak tisočernih obrazov* Josepha Campbella (Založba Eno, 2007) kot tudi na Jungove arhetipe. Junak gre v svojem procesu transformacije skozi dvanajst (!) postaj in na vsaki postaji je fokus na enem od Jungovih arhetipov – odvisno od vrste izziva. Na Poti fizike pa so ključni še univerzalne človeške vrednote ter tradicionalni alkimistični elementi, obojih je po pet.

Hrepič s to priljudno izpeljano metodo prepleta naravne in s tem fizikalne zakone ter z njihovo pomočjo prinaša možne rešitve težav. Še tako zakrknjeni sovražniki naravoslovja ali pa številni, ki mislijo, da res niso nadarjeni zanj, lahko dojamajo, da je v resnici fizika dobesedno in organsko del naših življenj.

Na primer: ali veste, kaj je navdahnilo Budo, da je prišel do “srednje poti”? No, fizika. “Aha” uvid mu je predal učitelj,

ko mu je rekel: “Preveč napeta struna na inštrumentu počí, ne dovolj napeta pa ne da zvoka.”

Kaj je pa vas navdahnilo ali celo pretreslo iz fizike? Sama se jasno spomnim trenutka pri 12 letih, ko je sredi meni ekstremno dolgočasne fizike priletel znameniti uzakonjeni stavek: “Nič energije se nikoli ne izgubi.” (Ja, vem, ni povsem tako, a tako je v mojem spominu.) Kot da so zaigrali najlepši orkestri vsega sveta. Čista Radost. In to za vse moje celice do mitohondrijev in naprej, čeprav se je pozneje izkazalo, da sem domnevno zaprisežena družboslovka, saj se mi le teh predmetov ni bilo treba učiti. Matematiko sem sicer inštruirala druge, sama pa komaj lezla z njo. In podobno, samo brez inštruiranj, je bilo s kemijo – z biologijo je sploh svoja zgodba – in s fiziko. Pa so mi vseeno ravno njene lepote pripeljale v življenje najlepše dogodivščine, izkušnje in znanja! Vse povezano – s povezanostjo. Je res “nekaj” v tej fiziki!

SREČNA FIZIKA

Živa fizika je zasnovana kot priročnik ilustrativnih življenjskih metafor, ki temeljijo na fiziki. Opisuje 52 analogij med fiziko in življenjem, ki so optimizirane za transformacijski potencial življenja. Avtorjeve izkušnje in resničnost so pokazale, da intuitivni, “netehnični” kreativci uporabljajo ta pristop za preoblikovanje in izboljšanje situacij z enakim užitek kot ljubitelji znanosti. Vsi ti radi razmišljajo izven okvirjev in ta svojevrstni, nenavadni nabor metafor je zasnovan prav v ta namen. Uporablja se tako za samorazvoj kot za delo z drugimi.

S številnimi, malodane nešteti citati iz sveta znanosti ter sodobnih inovativnih raziskovalcev življenja tlakuje avtor to dinamično knjigo, ki se odvija pred nami kot odprte karte. Vse gre hitro, slikovito, jasno, simbolno bogato in metaforično. Gladko se sprehajamo med arhetipi, in tudi če že dolgo poznamo Jungove pristope, naletimo na sveže uvide in primere.

Denimo ko nas avtor nasmeje s citatom priljubljene avtorice Jill Bolte Taylor: "Mnogi od nas imamo cilj 'znebiti se' ali 'popraviti' najbolj neukrotljive, nepriljubljene ali ranljive dele sebe. Toda šele ko se odločimo, da bomo sprejeli, poslušali in negovali vse svoje značaje, bomo zoreli, rasli in se razvijali v osebo, za kakršno naš pes že misli, da smo."

In ko je bil v svojem življenju Zdeslav Hrepič najbolj v stiski, ko ga je ravno med rednim služenjem vojaškega roka doletela jugoslovanska vojna, si je med služenjem domovini začel iz raznolikih knjig izpisovati citate v beležko. Namen? "Razumeti pravila igre ter ta nesmisel in vse drugo v življenju." In kaj je odgovor, do katerega se je dokopal? Izredno prijeten, igriv, srčen in topel, kot je tudi vtis po druženju z nasmejanim dr. Z. A do njega pridemo malo pozneje.

Dr. Z, ste bili eden tistih, ki je v šoli maral naravoslovne predmete in spal pri humanističnih?

Pravzaprav so mi bili vseč oboji. Izbral sem srednjo elektrotehnično šolo, a že takrat me je privlačilo vse v zvezi s psihologijo, z metafizičnim in duhovnim. In želel sem si študirati ali psihologijo, filozofijo ali indologijo. A ti študiji so bili v mestih, ki mi finančno niso bila dosegljiva, tako da sem v rodnem Splitu izbral svojo naravoslovno ljubezen – fiziko. Pedagoška smer študija pa je znanosti dodala družboslovno ravnovesje.

Je med vašimi prijatelji zdaj več naravoslovcev ali družboslovcev?

Na naravoslovce sem bil usmerjen zaradi skupnih projektov, pri družboslovcih pa sem vedno našel komplementarni navdih za širjenje obzorij. Tako da je

obojih enako. A kup mojih prijateljev ni znanstvenikov, pač pa so ljudje širokega spektra življenjskih interesov, ki k življenju pristopajo z odprto, iskreno radovednostjo v kombinaciji z rafiniranim zdravim razumom. Kar je tudi bistvo znanstvenega pristopa in metodologije. In takšni "življenjski znanstveniki" me vedno znova navdihujejo in navdušujejo.

Zahvaljujoč *Živi fiziki* pa se je ravno ta krog prijateljev razširil z enimi in z drugimi, z naravoslovci in družboslovcii, ter z raziskovalci duhovnosti, ki so prepoznali frekvenco knjige kot svojo.

Kaj pa so bili vaši hobiji?

Kitara in petje sta absolutno na prvem mestu. Uživam pa v vsem, kar je povezano z bivanjem v naravi, še posebno ob morju. To me je tudi pripeljalo nazaj na Brač, od koder sem po poreklu.

Česa pa v šoli res niste preveč marali?

Ironično – angleščina mi najprej nikakor ni šla. Skozi četrti in peti razred sem se še nekako prebil, a v šestem sem pristal na cvekli! Edini predmet, za katerega sem potreboval učno pomoč, a ko mi je steklo, sem ga tudi vzljubil. Takrat, v zgodnjih osemdesetih, sem si dopovedoval, da jezika tako ali tako ne bom potreboval; no, življenje je nanese, da sem potem 22 let preživel v Ameriki. Kot pravijo, nikoli ne reci nikoli.

Kdaj pa se je zgodil vaš "aha" trenutek v otroštvu? Takšen, da je bil povezan z vašo poznejšo profesionalno potjo? Ker o študentski izkušnji v Indiji pišete že v knjigi – se je pot odpirala že prej?

Res, že veliko pred Indijo. Pravzaprav se je tudi to zgodilo nekje v petem ali šestem razredu osnovne šole; v očetovi knjižnici sem našel knjigo z naslovom *Zanimiva fizika: paradoksi, vprašanja, naloge, poskusi, skrivnostna vprašanja in zgodbe s področja fizike* avtorja Jakova Perelmana iz zgodnjih let 20. stoletja. Vse teme so me tako fascinirale – od nastajanja zvoka do proučevanja perpetuum mobila. Dvoje pa je bilo ključno: najprej to, da fizika omogoča, da se lahko preprosto izračuna vse, kar je zelo težko določiti ali izmeriti, če le imamo osnovna razmerja med velikostmi, ki nas zanimajo. Še kot otrok sem skakal z visokih pečin v morje in sem hotel vedeti, s kakšno hitrostjo zadenem ob gladino. Očitno je bilo, da z veliko, saj tudi zelo zaboli, če ne skočimo prav. Zanimalo me je, s kakšno hitrostjo avtomobila na cesti to lahko primerjamo. Ko sem skozi njegovo *Zanimivo fiziko* dojel, da je to in še marsikaj drugega mogoče izračunati s pomočjo formule, če le poznamo nekaj drugih velikosti, ki jih je veliko lažje izmeriti, se je zame odprl nov svet.

Drugi vidik fizike, ki me je očaral, pa je bil, da se lahko na podlagi naravnih zakonov predvidi, kaj je možno in kaj ni. Na primer – Perelman je že takrat, še pred prvo svetovno vojno, nedvoumno trdil, da lahko na Luno, na planete našega sončnega sistema ter še dlje, pošlje sonde ali pa ljudi, če bi si to želeli. Na temeljih klasičnih zakonov fizike je prepričal bralca,

da je to povsem izvedljivo že v času, ko še nihče ni o tem niti sanjal, kaj šele mislil, da je kaj takšnega sploh mogoče.

Ste morda šele za nazaj dojeli, da je bil to začetek Poti fizike?

To je bil začetek fizikalnega dela Poti fizike. Drugi kamenčki tega mozaika – psihologija, life coaching in duhovnost – so imeli vsak svojo "inicijacijo".

Najprej duhovnost. V četrtem razredu osnovne šole sem začel brati Biblijo, ki je takrat začela izhajati v stripu; opazil sem vzorec, kako v vsaki zgodbi junak (Abraham, Izak, Jakob ...) reši težave, ko sliši svoj notranji glas in mu potem sledi. Oziroma "glas globoko v srcu". In to me je spodbudilo, da si predstavljam, da se pogovarjam z Jezusom, da bi tudi jaz slišal ta glas. Čeprav nisem vedel, ali je v tem kaj več od moje domišljije, je bil občutek mirnega zadovoljstva, ki je spremljal te pogovore, povsem otipljiv. Vendar sem v časih, ko je bilo problematično verovati v Boga, vedel, da ne bi bilo ravno pametno, da bi naokoli razlagal, da se "pogovarjam z Jezusom". In tako je to ostala moja mala skrivnost.

To je med puberteto malce potihnilo, a se je nadaljevalo pri šestnajstih, ko sem začel uradno meditirati. Takrat, sredi osemdesetih, je moja praksa naletela na kup nerazumevanja in nasprotovanj, še posebno ko se je vsemu skupaj priključilo še vegetarijanstvo.

Naslednja velika spodbuda za duhovno raziskovanje je bila tragična vojna na Hrvaškem. Ravno sem v Zemunu služil JLA, ko je ta napadla Hrvaško. V tej situaciji so moja duhovna in filozofska vprašanja postala praktična in eksistencialna. V iskanju globljih odgovorov sem v času študija fizike začel vzporedno raziskovati vse mogoče duhovne prakse. In tako odšel tudi v Indijo. Tam sem kot duhovni napotek zaslišal: "Opazuj naravo in uči se od nje. Narava je najboljša učiteljica."

V knjigi omenjate številne avtorje, ki so predvsem zadnjih 50 let prelomni v razumevanju narave sveta, naj bo s področja epigenetike, nevroznanosti, kvantne mehanike, UltraMinda, transurfinga realnosti, glasbe, fizike, biomimikrije ... Kdo vas je najprej zadel kot strela in očaral?

Izpostavil bi Maxa Plancka, utemeljitelja kvantne mehanike in izrazito duhovnega človeka. Planck je povsem nedvoumno trdil, da ga je proučevanje atomov pripeljalo neposredno do zaključka, da Bog obstaja, da je On stvaritelj duhovnih bitij in temelj vsega.

To je objavil v svojem govoru *O naravi materije* v Firencah leta 1944. Citat je kar dolg in ga težko najdete v celoti. Tipične angleške različice citata vseskozi napačno prevajajo Planckovo besedo Duh (Geist) kot um (mind), in tudi jaz sem ga najprej našel v tej obliki. Naj ga navedem v skrajšani obliki:

"Kot fizik, kot človek, ki je vse življenje služil trezni znanosti o proučevanju materije ... lahko na temelju svoje izkušnje z atomom rečem:

Materija sama po sebi ne obstaja. Vsa materija je ustvarjena in obstaja izključno po zaslugi sile, ki povzroča, da delci atomov oscilirajo (v izvorniku 'in Schwingung bringen'), in jih drži skupaj,

da tvorijo ta najmanjši sončni sistem atoma. ... Glede na to, da v vsem vesolju ne obstaja niti inteligentna niti večno abstraktna sila, moramo predpostaviti, da za to silo obstaja zavesten, inteligenten duh (Geist).

Ta duh je praosnova materije. Vidna, a minljiva materija ni prava, resnična in dejanska, ker te materije sploh ne bi bilo ... brez tega duha. In gleda na to, da ... vsak duh pripada bitju, smo prisiljeni predpostaviti, da gre za duhovno bitje. A glede na to, da duhovna bitja ne morejo obstajati sama od sebe, pač pa morajo biti ustvarjena, ne bom omahoval, ko tega skrivnostnega stvaritelja imenujem prav tako, kot so ga imenovali vsi civilizirani narodi na zemlji v minulih tisočletjih: BOG." – Max Planck

Lepo. Ali kakšne ideje ali znanstvenika najprej niste sprejemali, razumeli?

Sicer ne gre za kakšnega prav določenega fizika, dolgo pa sem se dajal s "hipotezo simulacije" oziroma z idejo, da je vse vesolje hologram. Ko sem jo prvič slišal, mi je zvenela ravno toliko neverjetna kot tudi zanimiva. A v resnici na fascinantno enostaven način rešuje številne probleme, ki jih pred nas postavlja razumevanje kvantne mehanike, tako da jo čedalje več fizikov jemlje čisto resno. Zanimivo je, da se tudi ideja o svetu kot projekciji povsem sklada z vzhodnjaško zamisljivo, da je materialna resničnost *maya*, 'privid'.

Če bi morali izbrati nekaj najpomembnejših umov, ki so znali povezovati zakone narave z življenjem in so s svojim delom pomagali tudi vam k boljšemu življenju – kdo bi to bili?

Največkrat se domislim Jezusovih analogij in prispevkov v zvezi z naravo. Parafraziram tri, ki se jih najbolj spomnim:

Bodite zvití in modri kot kače, a kratki kot golobi!

Ne skrbite za jutri, v vsakem dnevu je dovolj skrbi. Poglejte lilije na travniku in ptice na nebu ...

Smokvo, ki ne rodi, posekamo in jo vržemo v ogenj.

Moj veliki navdih pa je tudi starodavni indijski guru Dattatreja, ki je verjetno predhodnik vseh učiteljev, ki so usmerjali k lekcijam iz narave. Eksplicitno je pozval k učenju od narave, ki je pot k razsvetljenju, ter tako pojasnil lekcije svojih 24 učiteljev, ki jih je videl v naravi. Priporočam, da jih poiščete na spletu.

Ni dovolj vedeti, kaj si želimo.

Potrebujemo pogum, da prevzamemo odgovornost za to in da sprejmemo morebitne posledice, ki pridejo v paketu s tem – in ki nam morda ne bodo všeč.

Kaj pa Buda, ki ga večkrat omenjatev knjigi; kdaj in s čim pa se vas je prvič dotaknil on?

Budizem je bil moj vstop v vzhodne filozofije. A prav Budo sem spoznal na meni posebno ljub način skozi roman *Siddharta* Hermana Hesseja. V njem glavni lik, Siddharta, sliši Gautamovo (Budovo) učenje o krogu rojevanja in umiranja, pristopi k njemu in mu z velikim spoštovanjem reče, da sam Gautama Buda s svojim razsvetljenjem kaže, da ta krog ni zaključen tako, kot ga je sam opisal. Gautama pa mu odgovori: "Slišal si učenje in blagor ti, da si o njem tako globoko razmišljal. Moder si, pazi se prevelike modrosti. Moje učenje namreč nima cilja razlagati sveta tistim, ki hrepenijo po znanju, pač pa ima za cilj odrešitev od trpljenja."

Zanimivo je, da v tej zgodbi Siddharta doživi razsvetljenje, ko živi ob reki in se uči od nje, medtem ko njegov prijatelj, ki se je v svojem iskanju priključil Budi, ostane iskalec, spoštovan in cenjen, a neuresničen.

Kako pa vas je spremenilo starševstvo?

Verjetno bolj kot kar koli drugega v življenju. S prihodom otroka se odgovornost dvigne na neko povsem novo raven; poleg tega sva bila s soprogo takrat v ZDA, daleč od družine in bližnjih prijateljev. A vse je bilo absolutno vredno daru, ki sva ga dobila. Najina Zrinka je ostala v Ameriki. Je izjemno zrelo, modro in krasno dekle, in čeprav bi z ženo najraje, da bi se vrnila z nama v domovino, seveda spoštujemo njene odločitve. Najpomembnejše nama je, da je zadovoljna.

Ko zaznam sinhroniciteto,
se vprašam, kaj mi
razkriva, kaj mi sporoča.

Ali me spodbuja, da
nadaljujem? Ali pritegne
mojo pozornost na nekaj
pomembnega, česar ne
vidim? Ali nakazuje, naj
se nečemu izogibam? Na
kateri frekvenci sem? Kateri
del mene resonira
s signalom, ki sem ga dobil?

Se mi morda od zunaj
vsiljuje neka frekvenca,
ki ni prilagojena mojemu
najvišjemu interesu? Kaj bi
lahko napravil z njo?

Kaj v starševstvu je razložljivo s fiziko?

Tolikokrat se mi je zdelo, da pri starševstvu zakoni fizike razpadejo: da akcije nimajo skladne reakcije, da se interferenca izogiba temu, da bi bila konstruktivna, da je nedoločnost v vsaki situaciji večja od predpisane in da ne obstaja pot najmanjšega upora. A sčasoma sem dojel, da ti zakoni v domeni starševstva vendarle delujejo popolno – a tudi veliko bolj sofisticirano. Pri tem je ključ do vsega energija, s katero izpolnjujemo čas in prostor z otrokom – tako v fiziki kot tudi v starševstvu.

Kaj pa glasba? Igrate kitaro – kako je prišla v vaše življenje?

Glasba je bila od nekdaj vsenaokoli mene, od petja dalmatinskih klap do opere. Oče me je celo osnovno šolo nagovarjal, naj se naučim igrati kitaro, pa se nisem dal. Nenaden preobrat se je zgodil v osmem razredu, ko se je dečko iz sosednjega razreda pojavil pred šolo s kitaro in se je že po dveh, treh pesmih okoli njega nabralo vsaj 30 deklet. No, dva meseca zatem sem tudi jaz že čisto solidno igral kitaro! Pozneje sem nadaljeval v cerkveni skupini, danes pa igram "za gušt", zlasti ko se zbere družba.

KAJ JE NOVEGA?

Kako se je spremenil svet v zadnjih 20 letih, odkar predavate svoj model?

Zelo močno. Meditacija je bila v devetdesetih tabu, danes je malodane stvar osebne higijene. Joga je bila sinonim za herezijo, danes pa imate vaditelje že v vsaki večji vasi. Duhovni "retreati" so na vsakem koraku, do nedavnega pa jih ni bilo niti v cerkvah. Znanost in duhovnost sta temi, o katerih se govori na univerzah. Vegetarijanci so bili popolni čudaki (vegani niso obstajali), medtem ko ima zdaj že vsaka spodobna restavracija tudi meni in jedi za vegetarijance, na letalu pa je to ena od dveh izbir. Pa je pri vsem tem svet danes boljši, kot je bil? Nisem prepričan, da je, a razlog, da obstaja vse to, je pogosto nadomestek za duhovnost kot delo na transcendiranju, preseganju identitet.

Saj to, to je menda res največji izživ!

Za spopadanje z njim se mi je zadnje čase pojavila preprosta vaja oziroma vprašanja za kontemplacijo, ki vodijo v to smer, in bi jih z veseljem izmenjal z vašimi bralkami in bralci.

Izvolite!

Se pravi – kako čim bolj prisluhniti odgovorom v svoji notranjosti?

Najprej: Na kakšen način je moja zavest podobna Kristusovi zavesti?

Potem: Na kakšen način je moja zavest enaka Kristusovi zavesti?

In: Kdo sem Jaz – ta, čigar zavest je to?

To so pravzaprav vprašanja iz tematskega oceana, iz katerega zajemajo "moji" avtorji, s katerimi uredniško ali drugače sodelujem zadnje čase. In to je tudi ocean, v katerem zajemam vprašanja sama. Tako da hvala za to izostritev.

Vsi smo v tem skupaj.

In ob tem se sprašujem, ali po vaših izkušnjah akademski krogi že dopuščajo več vdora sodobnih misli, ki dišijo – če že ne po Kristusovi zavesti, pa po kvantnih skokih?

Vsekakor. Eden od impresivnih kvantnih skokov v tem smislu je članek Richarda Conna Henryja, fizika z univerze Johns Hopkins, ki je objavljen v reviji Nature (št. 436, 2005) pod naslovom *The Mental Universe* (Mentalno vesolje). V njem se sklep glasi: "Vesolje je nematerialno – je mentalno in duhovno. Živi in uživaj."

Po čem takem je vse mogoče.

Kje je upor tem skokom še vedno močan – kje ste naleteli na največ konservativnosti?

Fiziki niso konservativni. Morda se izogibajo temu, da bi dali svojim odkritjem tudi formalno duhovni prizvok, a so zelo odprti za nove ideje in odprti za sprejemanje vsega, kar se izkaže v naravi. Znanstveniki drugih naravoslovnih disciplin so veliko bolj, recimo temu – konservativni oziroma zaprti. V uporabnih znanostih, kot je medicina, pa so še bolj. A pri tem imajo res veliko vlogo profitni interesi industrije, a to je že druga zgodba.

Kako najlažje zaprete usta skeptikom, imate kakšen praktičen primer?

Skeptik in razumen človek sta dve različni stvari. Skeptik je sumničav in zavrača. Razumen človek sprašuje in razločuje. Skeptiku ne morete "začepiti" ust. Opredeljuje se kot nekdo, ki vedno dvomi o vsem. Razumen človek pa vam bo po drugi strani prisluhnil, najpogosteje z zanimanjem, upošteval in sprejel bo, kar je vredno sprejeti, predstavil svoje mnenje s primernimi argumenti, nato pa se pogovor usmeri k nekemu zaključku, ki je lahko strinjanje, delno strinjanje ali nestrinjanje.

Skeptiki so mi nezanimivi. Pravzaprav so dolgočasni. Z razumnimi ljudmi pa mi je pogovor v užitek, ne glede na to, ali se strinjamo ali se ne.

Kako in kdaj pa je vas doletelo kakšno kvantno razodetje, da ste prav otipljivo doumeli te še vedno malo skrivnostne razlage?

Kvantno mehaniko sem začel dojemati šele med podiplomskim študijem. Pravzaprav mi je takrat začelo postajati bolj jasno, kaj je možno dojeti in česa ne – zakaj so nam določeni pojavi konceptualno nedoumljivi in protislovni. Takrat se mi je začelo zlagati, kako so fiziki prišli do svojih zaključkov in kako eksperimenti potrjujejo kvantne izračune.

Lahko to še ponazorite s primerom?

Seveda. Za ilustracijo vzemimo koncept verjetnosti, da bo delec najden v določenem prostoru. Kvantna mehanika lahko izračuna, kolikšna je možnost, da se delec nekje pojavi, če ga tam pogosto iščemo. A pred eksperimentom ta delec obstaja kot verjetnost pojavljanja, ne pa kot materialna "resničnost". Kot je rekel Werner Heisenberg: "Atomi in osnovni delci sami po sebi niso resnični; tvorijo svet potencialov ali možnosti, in ne sveta stvari ali dejstev." Tako kvantna mehanika ni konceptualno nazorna, a obenem natančno predvideva takšne verjetnosti.

Heisenbergov princip nedoločenosti je še en nenavaden, a še bolj nazoren primer kvantne "fluidnosti". Omogoča nam vednje, v kolikšni meri lahko nekaj vemo ali nečesa ne moremo vedeti. Kvantna nedoločenost definira pare fizikalnih velikosti, ki jih istočasno ne moremo precizno izmeriti. Eden od takšnih parov sta pozicija in hitrost (količina gibanja). Predstavljajte si fotografijo avtomobila na neki ravni površini. S slike ni možno razbrati, kje je bil avtomobil v trenutku fotografranja. Ko pa je pozicija točno definirana, ne moremo reči ničesar o njegovi hitrosti. Da pa bi izvedeli kaj o hitrosti, je treba pozicijo "razmazati" po času. A medtem izgubimo informacijo o kraju.

To se ne dogaja zaradi omejenosti inštrumentov. Dogaja se zaradi narave stvari. Lahko veš tako za pozicijo kot za hitrost, a ne moreš vedeti zanj neomejeno precizno v istem času.

No, na neki način je v kvantni fiziki marsikaj nejasno, a je pri tem precej jasno, zakaj je nejasno. Upam, da je to jasno. (Smeh.)

Povsem (smeh). Ima fizika smisel za humor?

Ne. (Smeh.)

Op. a.: Potem so se usule šale, kot je tale.

Dva teoretična fizika odideta v gore. Ko dojameta, da sta se izgubila in ne vesta, kje sta, prvi potegne na plano zemljevid. Drugi ga vpraša: *Kje pa sva?* Po kratkem proučevanju drugi pokaže vrh pred njima in veselo vzklikne: *Sem že našel – tamle!*

In podobno, recimo o Heisenbergovem spolnem življenju. Dejansko pomaga, če poznaš fizikalne zakone. Sogovornik nam je v dokaz navedel celo spletno stran (<http://www.jupiterscientific.org/sciinfo/jokes/physicsjokes.html>), ki postreže s kupom teh "piflarskih vicev", saj ponujajo razlage za vse, ki si s fiziko niso najbolj "na ti".

Če povzameva – zadnji odgovor – NE?

No, to je bil odgovor v duhu angleškega humorja. Fizikalne šale so po pravilih besedne igre, za razumevanje pa je treba poznati koncepte fizike, na katere se nanašajo.

PISMO NOVEMU VESOLJU

Nekje po sredini knjige nas razneži stavek: "Napiši pismo hvaležnosti vesolju, v katerem živiš. In še eno takšno pismo novemu vesolju, v katerega vstopaš. Začni z ljubeznivimi besedami." Kdaj ste prvič napisali tako pismo?

Prvič na treningu pri Ebanu Paganu in njegovi soprogi Annie Lalla, okoli leta 2018. Oba sta vrhunska life coacha in trenerja svoje šole za coache.

V enem od prejšnjih odgovorov sem omenil potenciale, da se delec manifestira na določenem mestu. Razpored teh potencialov za fizikalni delec je odvisen od tako imenovanega energijskega stanja delca, ki je definirano s štirimi kvantnimi številkami. Podobno menim, da je razporeditev potencialov, da se nam v življenju nekaj zgodi oziroma manifestira, odvisna od štirih dimenzij našega "energijskega stanja". Te dimenzije so za nas, ljudi, fizično, mentalno, emotivno in duhovno stanje. Z vajami, kot so pisanje pisma hvaležnosti, se doseže sinergijski skok v vseh teh dimenzijah, kar nas pripelje v energijsko stanje, iz katerega je veliko bolj verjetno, da se bo zgodilo tisto, kar si želimo. A tudi tu, kot v kvantni mehaniki, je tako, da – čeprav ni zagotovila, da se bo nekaj zgodilo – se razporeditev (distribucija) resničnosti povsem spremeni, v našo korist.

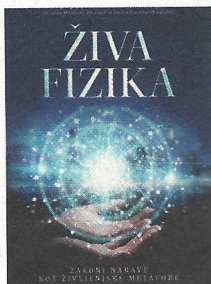
Kaj pa je vam omogočilo, da ste prišli do sem, kjer ste?

Radovednost. Ljudje čutijo njeno pozitivno moč in to odpira številna vrata, ki bi sicer ostala zaprta. Poleg tega – ni dovolj vedeti, kaj si želimo. Potrebujemo pogum, da prevzamemo odgovornost za to in da sprejmemo morebitne posledice, ki pridejo v paketu s tem – in ki nam morda ne bodo všeč. Kot tudi pri "relacijah nedoločenosti" – kompromisi so mogoči le do določene mere.

Sinhronicitete, pojma, ki ga je uvedel ravno Carl Gustav Jung, ne zasledimo v vašem inovativnem priročniku. Pa jih vi zasledite v svojem življenju

in kako vas vodijo?

Seveda. Vsi smo jih doživeli, nešteto. Jung jih je opisal kot okoliščine, ki so na neki način povezane, a umanjka (nam) smiselna vzročna zveza. Statistiški trdijo, da so samo posledica naključnosti; a fizika pozna številne mehanizme, ki bi lahko ponudili to smiselno vzročno povezavo. Med njimi sem prej omenil hipotezo simulacije in multiverzumov. Potem obstaja še princip interference valov, ki jih oddajamo in s katerimi vplivamo drug na drugega. Meni najljubši od teh možnih mehanizmov za sinhronicitete je resonanca.

Knjiga
ŽIVA FIZIKA
 DR. ZDESLAV HREPIČ
 ZAKONI NARAVE KOT
 ŽIVLJENSKE METAFORE
 ZA JUNAKOVO POTOVANJE
 (Založba Chiara, 2023)

To je pojav, da se energija med dvema telesoma, ki nihata, zelo učinkovito prenaša, ko sta telesi usklajeni na istih frekvencah. Našim mislim in čustvom se zlahka pridružijo valovi določeni frekvenc. Tako je povsem naravno, da tudi v tej sferi resonirajo skladne frekvence oziroma ustvarjajo sinhronicitete. Saj veste, da nas pokliče človek, na katerega smo ravno pomislili.

In kako se odzovete, ko naletite na sinhroniciteto?

Ko jo zaznam, se vprašam, kaj mi razkriva ali kaj mi sporoča. Ali me spodbuja, da nadaljujem? Ali pritegne mojo pozornost na nekaj pomembnega, česar ne vidim? Ali nakazuje, naj se nečemu izogibam? Na kateri frekvenci sem? Kateri del mene resonira s signalom, ki sem ga dobil? Se mi morda od zunaj vsiljuje neka frekvenca, ki ni prilagojena mojemu najvišjemu interesu? Kaj bi lahko napravil z njo?

Takšna vprašanja mi pomagajo razločevati, kaj se dogaja. In pri tem je, kot je rekel Tesla, instinkt oziroma intuicija veliko boljše orodje za uvid kot racionalni um.

Koliko ste imeli na svoji poslovni poti opravka z mladimi? So v Ameriki drugačni študentje in učenci kot pri vas v Splitu?

V Ameriki sem imel številne čudovite študente, a na splošno so mi učenci na Hrvaškem veliko bližji, bolje jih razumem, ne glede na to, ali se strinjam z njihovimi izbirami ali se ne. Pri tem imam srečo in zadovoljstvo, da predavam na majhni otoški osnovni šoli, v kateri je vzdušje veliko bolj sproščeno kot v mestnih šolah. Kot tudi v srednji glasbeni šoli, na kateri so učenci na vse pozitivne načine nad povprečjem.

Kakšna mladina prihaja? Vidite kakšne tipološke razlike med generacijami?

Vzorec učencev, ki jih zdaj poučujem, ni reprezentativen za to oceno. A pred tem sem 12 let zapored predaval na isti univerzi v ZDA (najprej na Fort Hays State University med letoma 2004 in 2009, potem pa do lani na Columbus State University, oboje v Kansasu, op. a.) in v tem času sem – kot tudi vsi kolegi z daljšim stažem – opazil, da se kvaliteta posamičnega učenca znatno slabša v smislu sposobnosti daljše koncentracije, abstrakcije, logičnega povezovanja postopkov, samostojne uporabe naučenega itd. Veliko razlogov je za to, izpostavil pa bi "sindrom TikTok", diktat eksplozivnih vsebin, ki postaja pričakovana norma tudi v življenju – pa tudi v poučevanju; potem je tu reforma "no child left behind", ki je bila usmerjena v zadovoljevanje potreb najslabših učencev, ambicioznejše pa je zanemarjala; pa fenomen podeljevanja trofej za sodelovanje, ne glede na rezultat; pa ideologijo WOKE, ki povsem odpravlja osebno odgovornost, saj vključuje kritično rasno in spolno ideologijo ter je povezana z agresivnimi napadi na drugače misleče in jo sistematično infiltrirajo v šole, in tako dalje. Vse to močno vpliva na dijake, predvsem z generacijskega vidika. A seveda govorim tu o nekem prerezu, povprečju, saj vedno obstaja tudi veliko odličnih učencev, ki se vsemu temu prav-

zaprav upirajo ter odgovorno pristopajo k delu, in si zaslužijo samo pohvale.

Kaj pa stari ljudje, modreci, ali pa ne več živi učenjaki? Kdo med njimi vas je najbolj presenetil in navdabil?

Moj ded. Z njim sem preživel veliko časa in najino skupno delo v gozdu je eden mojih najlepših spominov iz otroštva. Pri tem mi je spontano pokazal, kako se iz neprehodne goščave ustvari rajski vrt. To je bila njegova različica osvobajanja Davidovega kipa iz skale, iz katere je bil izklesan.

Kdaj ste začeli aktivno zbirati citate iz knjig?

V času služenja vojaškega roka, ko se je začela vojna. Skušal sem "dojeti pravila" meni tako nedoumljivih dogodkov, da sem se odločil brati čim bolj raznoliko literaturo in si izpisovati vse, kar me je "zintrigiralo" – pa naj je bilo sprejemljivo ali nesprejemljivo. To sem začel zapisovati z namenom, da bi na koncu prebral polno beležko in prišel do nekakšnega zaključka. Beležko sem poimenoval Pametnica.

In zaključek, do katerega ste prišli?

"Be happy!" Bodi srečen.

Kateri citat se vas je najbolj dotaknil že takrat?

Eden pa se me je res tako dotaknil, da sem ga iz Pametnice prepisal na zid svoje sobe, in sicer citat Hermana Hesseja: "Svet je lep, ko ga opazujemo brez želje po iskanju. Enostavno in kot otrok." In čeprav sem bil vse življenje intenziven iskalec tako znanja kot duhovnih resnic, čutim še zdaj, kot sem že takrat, da ta citat daje smer, za katero si je treba prizadevati.

Vam je prav to omogočilo zložiti tudi tako skoncentrirano delo, kot je Živa fizika, in vaša Pot fizike?

Dejansko. Ker je treba za doseganje enostavnosti, v kateri je zajeto bistvo, upoštevati vso kompleksnost materije. Živa fizika je zahtevala kar 30 let zbiranja in analize vsega kompleksnega, da sem vse skupaj prikazal kot relativno enostavno, na način, ki je v svojem bistvu zajet v simbolu jin-janga.

In če bi morali nekemu razložiti povezanost fizike in oprijemljivega življenja, kako bi to storili?

S citatom Nikole Tesle v knjigi *Moji izumi*: "Instinkt je nekaj, kar presega znanje. Vsi imamo nedvomno določena fina vlakna, ki nam omogočajo, da vzremo resnice, kadar so logična dedukcija ali drugi izmišljeni napor možganov zaman."

In če bi zdaj izbrali samo en citat iz svoje knjige, v kateri kar prekipeva od modrih misli za vsako priložnost – kateri je vaša maksima?

Izbral bi stavek Paula Coelhoa iz Alkimista: "Ljudje so v kateremkoli trenutku življenja sposobni, da ustvarijo tisto, o čemer sanjajo." **S**